

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Bdžocha a sudcov JUDr. Viliama Dohňanského a JUDr. Richarda Bureša, v trestnej veci proti odsúdenému **J. Z. pre zločin znásilnenia** podľa § 199 ods. 1 Tr. zák. na neverejnom zasadnutí 19. augusta 2014 **o námietke zaujatosti** proti sudcom Krajského súdu v Košiciach, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. trestná vec odsúdeného J. Z., sp. zn. 4Tos 42/2014, **sa neodníma Krajskému súdu v Košiciach.**

O d ô v o d n e n i e

Krajskému súdu v Košiciach bol predložený spis Okresného súdu Košice I na rozhodnutie **o sťažnosti odsúdeného**, proti uzneseniu, č. k. 8Pp 199/06-91, z 9. júla 2014 o nevyhlúčení sa predsedu senátu a prísediacich z rozhodovania vo veci výkonu zvyšku trestu odňatia slobody, pričom na tomto verejnom zasadnutí predseda senátu oboznámil vznesenie námietky zaujatosti voči nemu, jeho prísediacim a všetkým sudcom okresných súdov sídliacim v Košiciach ako aj voči všetkým sudcom Krajského súdu v Košiciach.

Odsúdený na svojej námietke zaujatosti počas výsluchu pred súdom trval a podobne ako v písomnom podaní túto relevantným spôsobom neodôvodnil. Uviedol iba to, že namietaní sudcovia sa nejavia byť voči nemu nestrannými, a to najmä v súvislosti s jeho viacerými odsúdeniami z minulosti.

Nakoľko je potrebné každé podanie posudzovať podľa jeho obsahu, preto námietku odsúdeného treba považovať za návrh na odňatie a prikázanie veci inému vecne a miestne príslušnému súdu.

Krajský súd v Košiciach predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky spis Okresného súdu Košice I, sp. zn. 8 PP 199/2006, spolu s vyjadreniami sudcov Krajského súdu v Košiciach vo veci, sp. zn. 4Tos 42/2014, na rozhodnutie o námietke zaujatosti odsúdeného J. Z. voči všetkým sudcom Krajského súdu v Košiciach.

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach sa k námietke zaujatosti, ktorú v zmysle praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa obsahu treba považovať aj za návrh na odňatie a prikázanie veci, písomne vyjadrili tak, že sa vo veci necítia byť zaujatí, odsúdeného nepoznajú, resp. v minulosti konali v jeho veciach.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako najbližšie spoločne nadriadený súd preskúmal spis vzťahujúci sa na prerokúvanú trestnú vec a zistil, že nie sú splnené zákonné podmienky na odňatie trestnej veci obžalovaného Krajskému súdu v Košiciach.

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. z dôležitých dôvodov môže byť príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa, o odňatí a prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie nadriadený.

Takýto postup je však výnimkou z pravidla, čo zákon podmieňuje tým, že pre tzv. „delegáciu“ musia byť dané dôležité dôvody.

Význam, resp. dôležitosť dôvodu pre aplikáciu citovaného výnimočného opatrenia na zmenu miestnej príslušnosti súdu musí byť porovnateľný s významom ústavného princípu, vyplývajúceho z článku 48 ods. Ústavy Slovenskej republiky, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“. „Delegácia“ sa preto nesmie stať prostriedkom na porušenie práva obvineného na zákonného sudcu, ale ani prostriedkom na to, aby procesné strany určovali, kto bude zákonným sudcom v konkrétnom prípade bez splnenia podmienok § 23 ods. 1 Tr. por.

Vzhľadom na výnimočnosť takého postupu, treba nimi rozumieť dôvody, ktoré v konkrétnej trestnej veci zabezpečia lepšie uplatnenie základných zásad trestného konania prostredníctvom súdu, ktorému je vec delegovaná, a to najmä spravodlivé prejednanie veci v primeranej lehote, náležité zistenie skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom

na rozhodnutie, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti a zásadu prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí.

Medzi dôležité dôvody tzv. delegácie treba zahrnúť najmä prípady vylúčenia všetkých sudcov príslušného súdu, uskutočnenie spoločného konania, ak boli podané obžaloby na toho istého obžalovaného na rôznych súdoch, poškodeným alebo blízkou osobou vo vzťahu k obžalovanému je sudca alebo iný zamestnanec súdu, na ktorom bola podaná obžaloba, väčšina svedkov, ktorých treba v súdnom konaní vypočuť, má bydlisko v obvode iného vzdialeného súdu, čím v prípade delegácie dôjde k urýchleniu konania a zhospodárneniu konania (hospodárnosť konania sa posudzuje len z hľadiska výdavkov štátu). Za dôležité dôvody v zmysle citovaného zákonného ustanovenia treba podľa ustálenej súdnej praxe považovať aj zistenie takých skutočností, ktoré pre svoju závažnosť môžu opodstatňovať vznik pochybností o nezáujatosti príslušného súdu, znamenajúcej napokon vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu vrátane predsedu a podpredsedu z rozhodovania.

Pri úvahách, či sú v konkrétnom prípade dané dôležité dôvody na odňatie a prikázanie vecí, treba hodnotiť všetky okolnosti odôvodňujúce tento postup vo vzájomnej súvislosti. A pri posudzovaní ich opodstatnenosti a závažnosti treba prihliadať aj na význam zákonných ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov.

Ústavným zákonom zo dňa 9. januára 1991 číslo 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a tiež prijatím Ústavy Slovenskej republiky, s účinnosťou od 1. októbra 1992 výrazne stúpol význam ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov. Vyplýva to z článku 38 ods. 1 Listiny a článku 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „nikoho nemožno odňať je ho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon“.

Pre zákonnú zmenu príslušnosti súdu, t.j. pre výrok, ktorým sa mu konkrétna vec odníma a prikazuje sa inému súdu toho istého druhu a stupňa, musia byť teda splnené tak závažné „dôležité dôvody“, ktoré sú porovnateľné s významom ústavného princípu neodňateľnosti vecí zákonnému sudcovi.

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosti o nezáujatosti

pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi. Zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Z dikcie citovaného ustanovenia vyplýva, že zákon taxatívne vymenúva dôvody vzniku pochybnosti o nezaujatosti toho - ktorého orgánu a pre ktoré v prípade ich preukázania je taký orgán vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Medzi tieto nepatria obžalovaným uvádzané dôvody, a treba zdôrazniť, že jeho námietka zaujatosti nebola riadne zdôvodnená.

Podľa ustálenej súdnej praxe pomerom k prejednávanej veci v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. treba rozumieť najmä skutočnosť, že orgán uvedený v tomto ustanovení bol sám poškodený trestným činom, ktorého sa majú týkať procesné úkony, resp. ním boli poškodené jemu blízke osoby. Pomerom k osobám, ktorých sa úkon priamo týka a k ďalším osobám uvedeným v cit. ustanovení sa rozumie, že je k uvedeným osobám najmä v pomere príbuzenskom, švagrovskom, druha a družky, prípadne vo vzťahu úzko priateľskom alebo nepriateľskom. Osobami, ktorých sa úkon priamo týka sú najmä strany trestného konania.

Z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Tr. por. možno pritom rozhodnúť len o vylúčení sudcu ako konkrétnej osoby, resp. o vylúčení sudcov ako konkrétnych osôb.

I keď zákon v ust. § 31 ods. 1 Tr. por. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy ak možno mať, čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť musí byť nielen poskytovaná, ale sa musí javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 31 ods. 1 Tr. por. predstavuje výnimku z vyššie spomenutej ústavnej zásady (č.l. 48 ods. 1).

Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Z obsahu predloženého procesného spisu a odsúdeným podaného návrhu na odňatie a prikázanie veci najvyšší súd nezistil žiaden dôležitý dôvod, pre ktorý by mala byť trestná vec v zmysle podaného návrhu odňatá Krajskému súdu v Košiciach, pričom svoju prieskumnú povinnosť zamerlal na skutočností rozhodujúce pre rozhodnutie o otázke odňatia a prikázania veci.

Krajský súd v Košiciach je príslušný na rozhodnutie o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Košice I. Krajský súd v Košiciach správne predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o tejto námietke, nakoľko až po rozhodnutí najvyššieho súdu môže ďalej konať o sťažnosti odsúdeného.

Námietka zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach sa má týkať ich predpojatosti bez bližšej špecifikácie a podozrenia odsúdeného o pochybnosti o nezaujatosti senátu tohto súdu, preto nemôžu samé o sebe odôvodňovať postup podľa § 23 ods. 1 Tr. por.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k názoru, že zákonné podmienky na odňatie a prikázanie veci inému vecne príslušnému súdu splnené neboli, a preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 19. augusta 2014

JUDr. Emil B d ť o c h , v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Richard Bureš

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová